SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 86. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 7, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ТРАВНЯ 1994. Ч. 86. РІК CI.

„ТИ ЗРОЗУМІЄШ. ТИ ЗА СИНОМ, РИДАЮЧИ, ПО СВІТІ ЙШЛА..."

Кандидатів на Президента України стало менше

Київ. — Тут 5-го травня засоби масової інформації повідомили, що голова Фонду підтримки реформ Віктор Пинзеник відмовився бальотуватися на посаду Президента, оскільки вважає президентські вибори передчасними. Перебільшеними виявилися і повідомлення про реєстрацію лідера Комуністичної партії України Петра Симоненка. Центральна виборча комісія не зареєструвала його кандидатуру, оскільки подані ним документи не відповідали існуючим нормам. Згідно з українським законом претендентом на кандидата в Президенти вважається той, кого висунули не менше 500 виборців. Зареєстрованим як кандидат на Президента може бути той із претендентів, який зібрав 50,000 підписів у двох третинах областей України, тобто не менше, ніж 1,500 підписів у 18-ох областях. Висунення претендента починається за 90 днів і закінчується за 60 днів до виборів, а підписні листи мають бути подані до окружної виборчої комісії не пізніше, ніж за 50 днів до виборів, тобто до 6-го травня. Окружна комісія протягом 5-ох днів має відповідно оформлені документи скерувати до Центральної виборчої комісії.

За збором підписів на першому місці стоїть лідер соціялістів Олександер Мороз, який зареєструвався кандидатом на Президента 21-го квітня і тоді ж отримав чисті підписні листи. Інші кандидати були зареєстровані 27-го квітня, тому для збору підписів у них набагато менше часу. На думку коментаторів, у викладача технічного інституту Миколи Рудя менше шансів, ніж у міністра освіти Петра Таланчука. Президента Центру ринкових реформ Володимира Ланового підтримує Народний Рух України. Чимало центристів підтримують керівника Української фінансової групи Валерія Бабича. Найбільше шансів на перемогу є у Леоніда Кучми, Івана Плюща та Леоніда Кравчука.

Як відомо, Президент Кравчук зареєструвався останнім, відгукнувшись на пропозиції виборців. За словами керівника президентської служби з внутрішньої політики Миколи Михальченка, таким чином Президент показує, що не боїться виборів, однак він і далі вважає, що ці вибори в нинішніх умовах є недоцільними. Л. Кравчук має намір звернутися до нового парляменту з проханням переглянути рішення Верховної Ради попереднього скликання про дочасні вибори Президента і місцевих рад. Раніше він погодився на такі перевибори під тиском обставин, коли страйкуючі шахтарі вимагали референдуму з приводу довір'я (чи недовір'я) Президентові та Верховній Раді України.

Натомість Іван Плющ та інші кандидати на Президента домагаються президентських виборів та виборів до місцевих рад. Плющ є прихильником єдиної виконавчої влади на всіх рівнях. Згідно з ухвалою Верховної Ради попереднього скликання, після обрання місцевих рад мають бути зліквідовані всі президентські структури і влада перейде до рад.

Леонід Кучма заявив, що готовий співпрацювати з різними політичними силами, але погодився, що він є ворогом число 1 для тих, хто веде Україну до самоізоляції. Кучма вважає, що у травні-червні становище дуже загостриться. На його думку, майбутній Президент повинен користуватися підтримкою переважної більшости населення, а заходи для виходу з кризи мають бути „не лише жорсткі, але й жорстокі".

Поширилась чутка, що Центральна виборча комісія отримала документи на реєстрацію кандидатом на президентську посаду — голови Всенародного Руху України Лариси Скорик.

Фраґмент із картини Михайла Мироша.

Галя Мазуренко

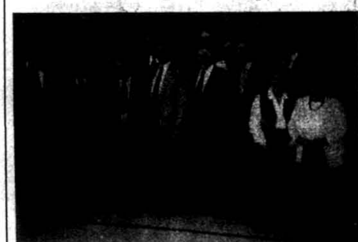
МАТИ БОЖА

На темнім небі срібний місяць
І Мати Божа на межі.
Сухий віночок вже не висне,
А впав і на землі лежить.

І я до чорного каміння
Припала. Не молюсь. Мовчу.
Хмарки перебігають тінню
Зірок ласкаве миготіння...

Ти зрозумієш. Ти за сином,
Ридаючи, по світі йшла
І ти нікого не покинеш.
Ти все така, як і була...

П. Дзюба переобраний на голову Рочестерської Округи УНС

Учасники зборів в Рочестері.

(Світлив П. Прокопенко).

Рочестер, Н. Й. (Дмитро Пристай). — Тут в неділю, 20-го березня ц. р., в годині 2-ій по полудні відбулись Річні збори Округи УНС, в церковній залі св. Йосафата при Рідж Ровд Іст.

Збори відкрив голова Окружного Комітету Петро Дзюба, привітав усіх присутніх, а саме: д-ра Нестора Олесницького, заступника головного предсідника УНС, відділових урядовців, союзовців і гостей. Відкриваючи збори, попросив присутніх встати й однохвилинною мовчанкою вшанувати тих союзовців, які відійшли у вічність.

Голова відчитав порядок нарад з 11-ти точок, який прийнято одноголосно, і повідомив, що нинішні збори є правосильні, що Рочестерська Округа об'єднує дев'ять відділів і що вони всі прислали своїх представників, а тоді попросив вибрати Президію. Іван Олексик дав внесок, щоб Управа перевела збори, той внесок піддержали Андрій Яріш і Лідія Хом'як, як рівнож голосували всі присутні, отже, Петро Джюба, предсідник, і Дмитро Пристай, секретар — це була вибрана Президія.

Секретар відчитав протокол з минулорічних нарад, до котрого не було жодних завваг, протокол прийнятий так, як був відчитаний.

Про працю Округи звітував П. Дзюба. Він відзначив, що помагає в праці 367-го Відділу, приєднує членів і що 367-ий Відділ бере участь у громадських імпрезах і союзових зборах, і що П. Дзюба є в Церковному комітеті, спільно з жінкою Христиною помагають в кухні, в переведенні фестивалю, приготовляють обіди, печиво на свята та допомагають у влаштовуванні бенкетів й інших громадських імпрез.

Д. Пристай подав, що є фінансовим секретарем 43-го Відділу, написав п'ять протоколів з окружних зборів і допис до „Свободи". репрезентує союзовців на громадських імпрезах і двом студентам поміг одержати стипендії в сумі 900 долярів, як рівнож організував членів до УНСоюзу.

Касир Марія Сверида звітувала, що в касі Округи є 1,165.76 дол. і що є фінансовою секретаркою двох Відділів, 316-го і 343-го, рівнож бере участь в громадських імпрезах і репрезентує відділи та приєднує членів.

Андрій Яріш подав, що Контрольна комісія виказала взірцеву працю в Окрузі, включно з касою, і що в імені Контрольної комісії пропонує уділити абсолюторію уступаючій Управі з признанням і подякою.

Потім приступлено до вибору Управи і Контрольної комісії на 1994 рік. А. Яріш подав, щоб вибрати

(Закінчення на стор. 4)

КУК добився строгих правил щодо відвідин Канади

Вінніпеґ (КУК). — Канадська амбасада в Києві вимагатиме більш детальної інформації від організаторів турів по Канаді перед виданням гостьової візи для гастролюючих мистців та спортових груп з України. Ці заходи були пов'язані з тим, що обіцянки деяких організаторів з Канади виступаючим українським групам не були виконані.

„Це є дуже позитивна подія, яка повинна допомогти нам запобігти таким неприємним інцидентами, що не рідко траплялися у минулому", — сказав Олег Романів, президент Конґресу Українців Канади (КУК). О. Романів також зазначив, що ця реакція амбасади Канади в Україні стала безпосереднім результатом зустрічі між амбасадором Франсуа Матіс та Президією КУК 19-го лютого 1994 року у Вінніпеґу, під час якої було підняте це питання.

КУК був глибоко стривожений зростаючою кількістю українських музичних та спортових груп, які приїжджали до Канади і з'являлися у громадах майже без грошей, місця для перебування та заздалегідь замовлених приміщень для виступів. Громади були змушені тоді самі забезпечити їх першими необхідностями та організувати концерт — усе те, що мало б влаштовуватися канадськими організаторами турів.

У своєму листі до президента КУК Франсуа Матіс писав:

„Для того, щоб запобігти, або хоча б привести до мінімуму, випадки, коли мистецькі або спортові групи потребують серйозної допомоги внаслідок бездіяльності канадських організаторів, керівник іміґраційної секції в амбасаді та його співробітники стали вимагати: копію контракту між групою та канадським організатором, детальний звіт замовлень приміщення для виступів та житла, детальний звіт подорожі, інформації щодо фінансів для покриття видатків в Канаді, будь-які рекомендаційні листи від культурних, спортових або релігійних організацій, де вказується, що вони знають про пляни прибуваючої групи, а також. де можна отримати інформації про будь-яку допомогу, якщо така має місце, з їх сторони".

В Україні

(З інформації УНІАР)

КИЇВ. — Указом Президента України присвоєно почесні звання України групі працівників відкритого акціонерного товариства „Крюківський вагонобудівний завод" за проєктування і випуск конкурентноспроможної продукції.

ЛЬВІВ. — На Великодні свята Галичина прийняла групу київських дітей — вихованців сиротинця ч. 3. Це вже не перша благодійна акція, організована Асоціяцією Вільних профспілок Київщини та Всеукраїнським Об'єднанням солідарности трудівників (ВОСТ). Фінансували акцію Київська філія Дитячого фонду, Фонд „Солідарність" та деякі підприємства української столиці. Дітей прийняли у селах Демки і Горішнє Миколаївського району на Львівщині.

ТЕРНОПІЛЬ. — Обласна організація КУН висунула кандидатом у народні депутати України від Галицької виборчої округи голову КУН Славу Стецько, яка нещодавно отримала право юридично оформити українське громадянство. Почесний голова УРП і діючий співголова Демократичного об'єднання „Україна" Левко Лук'яненко, якого місцевий осередок УРП висунув кандидатом у народні депутати в цій же Галицькій виборчій окрузі, відмовився виступати суперником голови КУН С. Стецько і вирішив бальотуватися в іншій місцевості.

КИЇВ. — Державні податкові інспекції стягнули з банківських установ 103 більйони карбованців та 300,000 долярів за приховування валютних надходжень. Матеріяли перевірок у 8 комерційних банках направлені до прокуратури.

КИЇВ. — Міністерство юстиції України зареєструвало нову всеукраїнську громадську організацію — Соціялістичний Конгрес Молоді. Як сказано у її статуті — головною метою діяльности СКМ стане виховання марксистсько-ленінського світогляду в молодих українських громадян.

ЧЕРКАСИ. — Обласна адміністрація передала в оренду вірним Української Автокефальної Православної Церкви кінотеатр „Зірка". Загалом по Україні релігійним організаціям повернено 150 культових споруд.

УЖГОРОД. — Делеґація з американського міста-побратима Корваліс, Ореґон, привезла до Ужгорода гуманітарну допомогу на 500,000 дол. Переважно це — медичне обладнання та ліки. Це вже другий приїзд американських гостей до Закарпаття.

Б. Клінтон виклав основні напрями зовнішньої політики ЗСА

Ню Йорк. — У вівторок увечорі, 3-го травня, Билл Клінтон виступив у півторагодинній телевізійній передачі „Всесвітній форум". Авдиторією Президента ЗСА були передплатники каналу новин Сі-Ен-Ен у більш як 200 країнах світу. Б. Клінтон виклав основні напрями зовнішньої політики Білого Дому щодо сучасного міжнародного становища і відповів на запитання кореспондентів Сі-Ен-Ен на місцях. Як пише газета „Ню Йорк Таймс", Президент „скористався можливістю і спробував відповісти на запитання про його компетентність при вирішенні того, чи повинні З'єднані Стейти вмішуватися у конфлікти за кордоном".

„Америка не може вирішувати кожну (міжнародну) проблему, — сказав Б. Клінтон, — і не повинна ставати світовим жандармом. Але ми повинні приєднуватися до інших країн, щоб по можливості полегшити чиїсь страждання і відновити мир".

Президент ЗСА визнав, що міжнародна ситуація, в якій доводиться діяти його Адміністрації, виявилася значно складнішою, ніж він очікував, а тому Білий Дім допустив кілька помилок. За словами Президента, йому особливо перепадає за спробу проводити послідовну політику у Боснії, хоч робити це виявилося значно тяжче, ніж він вважав у 1992 році, організовуючи міжнародну коаліцію, щоб припинити бої між сербами, хорватами і боснійськими мусулманами. „Чи хотів я, щоб нам вдалося зробити більше? — зауважив Б. Клінтон. — Чи хотів я, щоб европейці та інші наші союзники у всьому погоджувалися зі мною? Звичайно, хотів. Але я поважаю їх погляди і їх досвід в даній ділянці. Я зробив все, що міг, і діяв як міг швидко".

Беоґрадський кореспондент Сі-Ен-Ен поцікавився, чи можна очікувати змін американської стратеґії в ділянці боснійської кризи, зокрема рівного ставлення Вашінґтону до всіх трьох учасників конфлікту і анулювання санкцій проти Сербії. „Вважаю, що короткою відповіддю буде 'ні', — сказав на це Клінтон. — Короткою, але не всеохоплюючою".

Б. Клінтон підкреслив, що центральним пунктом в його міжнародній політиці і далі є економічна безпека. Крім того, за словами Президента, ЗСА зосередять зусилля на зміцненні демократії в усьому світі. Він оголосив, що у зв'язку з успіхом демократичних виборів у ПАР він подвоїть американську допомогу цій африканській республіці.

СХВАЛЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗАБОРОНУ АВТОМАТИЧНОЇ ЗБРОЇ

Вашінґтон. — Несподіванкою для всіх було те, що завдяки зміні думки деяких членів, Палата Репрезентантів схвалила законопроєкт про заборону 19 родів автоматичної зброї. Це було великим ударом для такої могутньої організації лобістів, як Крайова спілка стрільців, а також підкреслило те, що президент Билл Клінтон назвав відвагою деяких членів Палати Репрезентантів, які взяли до уваги бажання виборців. Законопроєкт схвалено 216 голосами проти 214. Прибічники цього законопроєкту до останньої хвилини були переконані, що програють, тому радість їх після підрахунку голосів була дуже демонстративною.

Це вже другий програш Крайової спілки стрільців за останнього півроку, бо в листопаді Палата Репрезентантів на їхнє здивування схвалила так званий законопроєкт Брейді, що вимагає від кожного покупця зброї п'ять днів очікування для перевірки.

Схвалення цього законопроєкту збільшує можливість його включення у закон для боротьби зі злочинністю в країні. Прихильники надіються, що кінцеве голосування над згаданим законопроєктом відбудеться ще до кінця травня. Тепер тільки Сенат і Палата Репрезентантів мусять узгіднити свої версії законопроєкту для остаточного голосування.

ЗСА змінять свою ролю в миронoсних операціях ООН

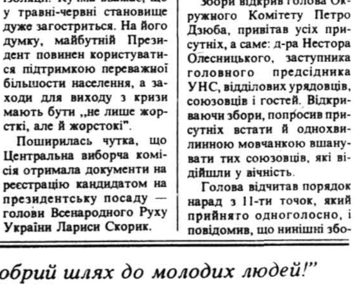
Вашінґтон. — Як інформує аґентство Ассошіейтед Пресс, президент Билл Клінтон затвердив плян, згідно з яким мають змінитися принципи участи З'єднаних Стейтів у миронoсних операціях ООН. Головною метою цих змін є зменшити видатки американської сторони.

Виступаючи перед членами підкомісії в питаннях фінансування Палати Репрезентантів, амбасадор ЗСА в ООН Мадлен Олбрайт сказала: „Цей плян спрямований не на те, щоб зменшити участь З'єднаних Стейтів у миронoсних операціях ООН, а на те, щоб відкоректувати цю діяльність". Далі вона пояснила, що Вашінґтон відтепер буде намагатися використати виділені фінанси лише на ті акції міжнародних сил, які служать інтересам З'єднаних Стейтів, однак не обмежувати їх до такої міри, щоб „втратити певність", що коли американці звернуться до ООН, то ця організація виявиться неспроможною виконати поставлені перед нею завдання".

М. Олбрайт підкреслила, що тепер Адміністрація ЗСА активно виступає за те, щоб ООН використовувала „голубі шоломи" в точках збройних конфліктів, проте разом з тим З'єднані Стейти залишають за собою право вета — в тому випадку, коли, на їхню думку, участь миронoсних сил не буде виправданою.

М. Олбрайт також звернулася до американських законодавців з проханням затвердити до оплати рахунки ООН, пов'язані з проведенням миронoсних операцій, вартість яких в цьому фінансовому році становить один біл. дол. Вашінґтон хоче зменшити свої видатки на миронoсні операції ООН з 30.4 відсотка до 25 відсотків в 1996 році.

„Ми маємо добрий шлях до молодих людей!"

С. Ковалів (зліва) і В. Артимишин розповідають в редакції „Свободи" про „Контакт".

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Ми вже привикли, що де б не побачили двоє молодих людей Степана Коваліва і Володимира Артимишина — на імпрезі, доповіді чи при іншій нагоді, вони завжди з важкими апаратами до накручування для професійних програм телебачення і з наставленим до інтерв'ю мікрофоном. А тут маємо рідкісну нагоду, коли не вони допитуються, а мені припала їхня роля мати гостями на інтерв'ю представників широковідомого вже „Контакту" — української програми телебачення.

Ще не минуло навіть два роки, як українські глядачі з Ню Джерзі та Ню Йорку і околиць кожної суботи мають нагоду слідкувати за програмою української передачі „Контакт", а вже вона стала добре популярною темою розмов, коментарів та зацікавлення.

— Бачили минулої суботи „Контакт"? — питають одні одних і лише жалують, що не надто догідний час — 3-тя по полудні — не завжди дозволяє приглядатися найновішим новинам з українського життя в Україні, Торонто чи Ню Йорку.

— Як це сталося, що ви започаткували „Контакт" і чому частина програми надається з Торонто? — ставлю перше питання, гостям, що мусіли тим разом відкласти свої апарати і мікрофон.

— Ми завважили брак телевізійної синдикованої програми, яку мають інші етнічні групи, і думали, що корисно було б мати таку у тих більших містах ЗСА, де є скупчення українців. У Торонто була вже 14 років програма „Світогляд", в якій працював Юрій Клюфас. Ось ми вирішили разом з ним започаткувати спільно нову телевізійну програму. Назвали її „Контакт", і в 1992 році розпочали надавати „Контакт" з Ню Йорку, а рівночасно іде вона з Торонто.

— Чи ця програма не поширилася на інші великі міста ЗСА?

— На жаль, досі ні. Ви напевно не знаєте, що ця одна година, в якій ми передаємо „Контакт", тут коштує 3,000 дол. Отже коли врахувати це та інші видатки — нас коштує річно ціла програма 200,000 дол. При тому ще досі ряд людей, що нам допомагає, не дістає ніякої заплати, бо все ще працюємо на дефіцитовій базі. Інакше в Торонто —

(Закінчення на стор. 4)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні:
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Матері

У різних мовах людства саме це скромне слово „мати" криє у собі всі почуття ніжности, любови, краси, радости, горя, страждання та болю. Коли роздумувати над цим твердженням, то кожний у глибині своїх спогадів знайде не одну картину життя, де саме можна було побачити, відчути чи навіть пережити саме ці почуття.

Чи можна заперечити страждання та біль Божої Матері, яка, стоячи під хрестом, у розпуці, переживала муки свого єдиного сина? Чи може сьогодні будь-хто збагнути розумом ці мільйони жертв, принесених впродовж століть в ім'я тієї матері, що зветься Україною? А незаперечним залишиться також і те, що земна мати, ота звичайна жінка з Богом даною відповідальністю продовжувати людський рід, перейшла, у той чи інший час свого туземного життя, оцей шлях від ніжности до болю.

Якраз цій земній жінці-матері, яка кожному із нас дала життя, хочеться скласти китицю нев'янучих квітів усіх почуттів вдячности за все те, чим наділила нас, випроваджуючи у життєву мандрівку. Це ж саме їй, нашій матері, треба дякувати за те, що від своїх грудей передала нам любов і розуміння важливости в тому, що ми не тільки її діти, але й діти Матері Бога та Матері України, бо в іншому випадку були б ми сиротами без долі. Яким не склалося б життя, то мати з нами завжди крокувала поруч, глибоко в серці й не дала зійти з путі, щоб пропасти в нетрях світу зла. Тож їй доземний складаймо поклін за те, що теплотою почувань до ближнього насичувала наші серця та в душу вклала істину добра. За всі ці її ласки та турботи повинні б ми віддячуватись нашим матерям кожної хвилини дня круглий рік — та серед щоденних турбот не завжди воно вдається, тому добре придумали ті, які вирішили окремим днем в році возвеличати це найбільше звання жінки — материнство.

Звичай про окреме звеличання матері походить із старовинної Греції, де спеціяльним церемоніялом величали богиню Рею, яка згідно з переказами була дочкою Урана (неба) і Гаї (землі), та матір'ю олімпійців. З приходом християнства це перетворилося у величання „Матері Церкви". День Матері, як ми його знаємо нині, дістав свій початок в Америці 8-го травня 1914 року, як Конґрес ЗСА офіційно визнав другу неділю в травні днем Матері. У цей день зокрема вшановують матерів у всіх країнах, де прийнявся цей звичай. Вшановують їх не тільки діти чи чоловіки, але усі, які знають та цінять матерів. В Україні, зокрема, в західніх областях, святкування Дня Матері стало дуже популярним перед Другою світовою війною. Опісля його старалися замінити іншими святами, але вони не знаходили такого відгуку, як саме День Матері.

Вшановуючи цього року День Матері в неділю, 8-го травня, вірмо, що в цей день багато синів і дочок проситимуть заступства Матері Божої для себе і своїх. Будьмо переконаними, що ще більше з них повернеться до своєї матері України, яку покинули в ім'я чужих принад, забувши мову і звичаї. Та повсякчас запам'ятаймо собі радісне обличчя матері, якої діти повернулися до неї з манівців життя! У цю хвилину матері забудуть всі болі та страждання, їхні серця наповняться радістю та любов'ю, а на обличчях появиться ласка прощення. Тоді ми станемо повновартісними Божими істотами, гідними нащадками країни свого походження — України та добрими дітьми рідної матері.

Любов Коленська

МАМІ

На підвіконні — одним одна фіялка. Вона ще живе, але мами моєї вже немає.

• • •

А колись було так: коли небо відчиняло вікна навстіж весні і в кімнати вплигувало ще ніжне і лагідне сонце — у нашому домі вже із самого ранку починалася, як щороку у цю пору, праця, яка надихала життям. На це складався уже домашній ритуал: я приносила вазонки до кухні, а мама з усією обережністю пересаджувала рослинки у землю. Насамперед на дерев'яному круглому столі вона розстелювала на всю ширінь газети, куди я подавала їй один за одним вазонки. Мама поволі витрушувала з них уже затвердлу стару землю, насипаючи туди нову, з деякою домішкою старої землі, з якою зжилися рослинки. Подумане воно було, щоб квіти раптом, опинившись у чужому оточенні, швидше до нього звикали...

Ще сьогодні бачу як материні руки круглими м'якими рухами розгортають землю, відривають із стеблин сухі листки і всаджують рослину у вазонок. І то так, щоб вона не була надто близько поверхні і щоб не заглибоко. Усе, усе тут було обдумане. Ще нині виразно бачу праву материну руку, бачу, як на ній миготить золота шлюбна обручка, і як спрацьована материна рука ніжно вгортає рослинку в землю. Мені завжди залишалося бути лиш маминим „асистентом" — вона звикла була, добродушно усміхаючись, казати, що в мене надто швидкі і ... поривчасті рухи і я витрушую оту дорогоцінну землю на долівку.

До кожної із її рослинок моя мама мала окреме відношення. Кожною із них вона сердечно опікувалася. Але поміж фіялками була таки одна її улюблениця. Правда, у цієї фіялки листки були інакші, як у її посестер, та й квіти не розцвітали білою, рожевою чи фіялковою барвою, а були вони темносині, насичені тугістю свого кольору, а пелюстки її розвивались у повні келехи. І хоча мама у цьому вголос не признавалась, але поміж усіми рослинами — оця фіялка була принцесою.

• • •

Та й, коли мама від нас відійшла, її улюблениця ще якось жила, навіть потроху, правда, не надто щедро, розквіталась, може все ще сподівалася, що її приятелька ... ще повернеться до неї. А потім, потім спроквола, майже незамітно, почала чахнути, перетворюватись у нібито японську якусь карликовату рослинку, навподобу ... пагоди. Квіти вже зовсім не виходили, а навіть листки її — і ті ... колись такі сочисті, блискучі, покриті ледь видним сріблистим мошком — маліли, скручувались, ніби прямо в саме її серце поцілив лиховісний буревій. Чимраз нижче клонила фіялка голівку, ніби у великій журі і тузі за своєю ... приятелькою.

І мене пройняла думка, що за всяку ціну я мушу врятувати фіялчине життя. Пригадавши, як це колись робила моя мама — я відтяла кілька листків, а тоді налила у прозорий флякон воду і туди поклала фіялку. Нарешті, коли пустили маленькі пагінці, я посадила їх у землю, у вазонок. Може це комусь буде важко повірити, але в цій хвилині, коли я загортала корінці у землю, я виразно відчула, що зі мною є моя мама, та й що це не мої руки, а її садять фіялку. Адже чи могла моя добряча мама покинути навік свою улюбленицю, чи могла не допомогти їй?

Відтоді кожного ранку і вечора я підходила до вікна, дивилася на землю і чекала, а чей покажуться листочки, а чей... Даремно. Ані сліду. На мене лиш дивились оті листки, що їх я посадила... Аж одного дня — не вірилось моїм очам і тепле хвилювання стрепенуло моє серце: довкола листків, ніби їхні манюсенькі діти, вилонювались із землі листочки, багато їх...

І знову я відчула, що моя мама біля мене. І знову, ніби відгомін, прийшли до мене її слова, що їх вона колись мені сказала: „Сьогодні, дитино, я пересаджую оту фіялку, завтра ти візьмешся за оту роботу, а тоді — хто-зна, може і твої діти і внуки вирощуватимуть її віднова. Хай росте вона з роду в рід... Хай відживає, росте разом з вами і хай відроджується у вас, щоб наново і наново у роках відтворювалось її існування, а з нею і ваше... І так, поруч із тією фіялкою, як і вона, — житимемо сьогодні, завтра, а хто-зна, може і завжди...

• • •

Чи знаєш, моя мамо, що вчора твоя онука, глянувши на оті свіжі манюсенькі листочки, що повистрибували із землі, попросила, щоб я пояснила, як їй обходитись із отією фіялкою, як вирощувати її, щоб вона ніколи не перевелася. Тоді я розповіла їй про тебе, мамо, і про фіялку оту, і про твої слова і бажання твоє. І в очах онуки твоєї змигтіли сльози і якоюсь особливою ніжністю обдалось її обличчя:

— Не журися, мамо. Як оця фіялка підросте, я занесу її до свого дому. Та й колись, коли мої діти підростуть, розповім їм начебто казку-феєрію про прабабуню їхню і про її принцесу-фіялку і бажання її.

• • •

І так у кухні на підвіконні, хоча листки не такі вже в неї сильні, росте старенька мамина фіялка, а зараз біля неї поруч, у другому вазонку, розрадувано рвуться у життя з-під землі манюсенькі листочки фіялкової дітвори...

Думаю, що тепер ти спокійна і вдоволена, моя мамо: збулось оте, чого ти так прагнула ще тоді, коли ти була з нами. Пагінці фіялки глибоко вростають у землю: з дня-на день вони сильніші. А з ними, моя мамо, — і ми.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про незабутню картину

Довгий час проминув від того пропам'ятного дня, але картина однієї української матері з дитятком на руках залишиться, здасться, назавжди перед моїми очами. Вона така виразна може саме тепер, коли ця мати із моєї картини дістала високе відзначення — Шевченківську премію за свою журналістичну працю у рідному Києві.

Тоді, однак, коли бачила я її вперше, серед нашої пластової родини — великої і різної віком, усі очі були звернені на неї, на цю скромну жінку, яка виявила стільки рішучости, сили волі та завзяття, залишаючи з дитятком Україну. Ми, мабуть, всі вперше у тій пропам'ятній зустрічі стояли віч-на-віч з людиною, що приїхала „звідти", із заслання, що вирішила жити тут, серед нас і вступити в коло нашої пластової сім'ї. Для нас усіх Надійка Світлична була символом, який став несподівано живою, теплою людиною. І так хотілося у ці перші її дні серед нас виявити їй нашу пошану, подив, любов.

Тому саме я добровільно зголосилася повезти її після закінчення зустрічі до Філядельфії, де вона мала перебувати з маленьким Івасем.

Як обережно та з яким биттям серця я провадила добре відомою дорогою з Ню Йорку свого сивого „коника", в якому поруч мене сиділа Надійка з маленьким синочком на руках. Не знала я, — чи слід розпитувати про важке пережите, чи мовчати, чи розповідати про наше життя. Але, коли маленький кількамісячний Івасик заснув на її руках, заколиханий автом та материнським теплом, Надійка тихо, рівним голосом почала розповідати про свої переживання, про чотири роки важкої тюрми, про те, як її почали переслідувати після арешту брата Івана, а відтак заарештували. Її спокійний голос дрижав, коли розповідала, що під тим самим закидом в день її арешту, що припав саме у травні, коротко після Дня Матері, забрали з дитячих ясел її дворічного сина Ярему і вона довго не знала, що з ним сталося.

Але про важкі роки ув'язнення оповідання Надійки було таке рівне, спокійне. Пригортаючи Івася, вона розповідала про товаришок у тюрмі, про те, як вони взаємно себе підтримували, як допомагали у важких хвилинах терпінь і туги за рідними та залишеними на долю призначення дітьми.

Я слухала, а в серці був у мене не лише подив для тих наших українських жінок і матерів, але й сором. Скільки ми на свободі, огорнені спокійним, матеріяльним безпечним життям у прибраній батьківщині, нарікали без важливої причини на долю, шукали за дрібними невдачами, забували про справжнє значення наших традицій, свят, нашого родинного життя. Що могла я розповісти Надійці про нас? Що робили ми, щоб не посоромилися нас наші політичні в'язні, засланці і ті, що залишилися на важку долю, сповнену небезпек та постійного страху там — удома?

Одне, що можна було — це слухати її розповіді, що плила спокійним потоком, без жалю, без нарікань і без почуття, що її, як і братові чи іншим, зроблено таку важку кривду. А брат Іван, за якого вона терпіла, був, здавалося, для неї усім. Про нього говорила, про нього журилася, про нього просила, щоб ми тут на свій спосіб боролися. Але все те, про що вона говорила, було таке скромне, немов хотіла вибачитися, що доля її хворого брата в тюрмі не є аж така важлива.

Довгих понад 20 років проминуло від тієї пропам'ятної першої зустрічі. Скільки від того часу змінилося. Скільки подій радісних і сумних пройшло, через наші руки. Не стало Івана Світличного, що ним так клопоталася його сестра. І як це у нас буває, щойно після його відходу він — поет і сестра, що стала на волі журналісткою, отримали разом найвище літературне відзначення рідної України.

А все ж для мене, таки найкращим спомином про Надійку Світличну завжди залишиться незабутня картина її — як символу української матері.

О-КА

За Надією Грінченко-Жмурко

ПОКЛІН МАТЕРЯМ

У другу неділю місяця травня ввесь культурний світ святкує День Матері. У цю пору року природа будиться до нового життя, ввесь світ радіє і тішиться пробудженням після довгого зимового часу.

Для українців День Матері має дуже велике значення. В цей день ми віддаємо поклін і шану нашим найдорожчим матерям за їхні труди, їхню неперевершену любов і посвяту. Український народ віддавна опоетизував матір у своїх народних прислів'ях і повір'ях. Найкращі наші поети піднесли у своїх творах материнство: Тарас Шевченко, Іван Франко, Василь Стефаник, з новіших Василь Симоненко. Євген Сверстюк у своїх творах каже: „Наші поети не оспівують її вроди, а важко сповідаються перед нею".

На історичному шляху життя нашого народу тяжка доля судилася українській матері під чужим ярмом. Як кріпачка, вона в тяжких умовинах виховувала своїх дітей, а як чоловіки йшли боронити свій край, вона стояла на сторожі свого родинного вогнища. Вона степовою чайкою билася над розтоптаним своїм гніздом, коли незчисленні орди Сходу забирали і продавали її діток у неволю; вона чайкою ширяла понад Берестечком, Полтавою, Крутами, Базарем; вона збивала собі ноги у бездоріжжях Сибіру та шукала дітей своїх у пісках Казахстану по Камчатці, у тайгах Колими, у снігах соловецьких мордовських тюрмах і засланнях. А скільки разів вона даремне виглядала своїх дітей, що згинули на побоєвищах чужих воєн, що розгубилися на роздоріжжях чужини. Страшний заплянований безбожним ворогом голод в 1932—33 роках, де мати переживала жах голодових терпінь і смерти своїх дітей, переносила терпіння за часів гітлерівської Німеччини, коли ворог насильно відривав від неї дітей та висилав до Німеччини на тяжкі роботи, де вони гинули. А як мати-піонерка у чужих краях Канади, Бразилії, Арґентини, українська мати переходила тернисті дороги, бо задля них, дітей своїх, вона лишала рідну землю, рідний світ, бо здобувала тут кращу долю, краще життя своїм дітям.

Бути сьогодні у наш час доброю і зразковою матір'ю не легко. Вона свідома того великого обов'язку, обов'язку матері поневоленого народу, і що на ній у великій мірі лежить відповідальність за виховання нового покоління в дусі рідної культури, мови, традиції; вона мала би класти підвалини для збереження роду нації. А в нових країнах поселення — це трудне завдання, що його кладе на плечі матері воля предків, Церква і громада, а вона, у своїй виховній ролі стрічає тисячі перешкод, суперечностей і жалів часто до власних дітей. Лише сильні духом і вірою у свою правду осягають бажані успіхи.

Свого часу французький полководець Наполеон вказав чого бракує Франції до щастя: „Франція потребує матері великого духа, глибокої моралі, високого патріотизму і повної свідомости своїх обов'язків та відповідальности за виховання молодого покоління".

Те, чого вимагав від матерів у Франції Наполеон, очікує від сучасної української матері Україна, де б та мати не жила, в котрій би країні вона не виховала своїх дітей, українську матір ніхто не звільнив від її виховних завдань. Багато наших матерів у Канаді, чи інших країнах свого поселення свідомі, національно віддані, релігійно перейняті любов'ю до своєї Церкви та її законів.

Сьогодні маємо той один день у році, в якому платимо словами вдячности за їх любов, опіку, за тривожні ночі за сльози. Привіт матерям, що впродовж віків учили дітей своїх рідної співучої мови, вливаючи в дитячі серця її музику звуків і кольорів, поклін матерям за навчання правди, добра і молитви.

Вшануймо ми й нашу Матір-Україну, що залишили ми її у горе люте на страшні знущання і терпіння.

Українська мамо! Не жалій труду. Віддай своє серце і свій час рідній дитині, щоб виховати її в українському

(Закінчення на стор. 3)

Н. І. Пазуняк

О. ОЛЬЖИЧ І СУЧАСНІСТЬ

Держава не твориться в будуччині,
Держава будується нині.

О. Ольжич

II

І знову могло здаватись, що прагматичний підхід діяча культури увійде в колізію з поетичною творчістю Ольжича. Так, одначе, і тут не сталося. У кого Божа іскра жевріє в душі, той не дасть їй занидіти. Так у 1935 році у Львові виходить його перша збірка поезій „Рінь". Немов петарда розірвалась, — літературний світ зустрівся з завершеним уже поетом, не початківцем. А було йому тоді 28 років. Ті, які уміли читати його непопулярну поезію, бачили, що Ольжич — це поет глибоко критичний щодо випуску в світ власної творчости, отже, подає на розвагу читачеві вже вповні змістом і формою викристалізуваний вірш, з умілістю поетикального майстерства.

Та життя не чекає на нові надхнення поета і його плоди. Воно кидає виклик йому, немов рукавицю лицарську до двобою. В 1938—1939 роках розіграється драма здобування-відвойовування й оборони клаптика землі української — Срібної Землі — держави Карпатської України. І тут заясніло друге лезо його меча, і Ольжич — бойовий член ОУН — кидається у вир боротьби, організує, обговорює з Проводом, а в більшості випадків-ситуацій іде сам на найбільшу небезпеку, не посилає інших, він же дійсний борець за свою державу!

Вибухає війна: один проти одного пішли два хижаки. Треба знову діяти. Ольжич діє як уповноважений від Проводу Українських Націоналістів на працю в краю. Ідуть Похідні Групи членства ОУН в Україну, щоб добратись до серця її — Києва. Серед них — Ольжич, Олена Теліга, Сеник-Гребівський, М. Сціборський, Михайло Михалевич і Ніна Ліндфорс-Михалевич і багато інших, що несли свій інтелект, своє завзяття, а головне — своє гаряче серце у дар Україні. Дуже багато з них не повернулася ніколи.

Ольжич завжди присутній там, де цього вимагала справа. Він дає вказівки дії у різних аспектах. Відповідальність його велика. Київ — одна жагуча рана, але ж водночас і місто неповторної краси і чару. Поет Ольжич оживає ось у цьому лаконічному спостереженні: він підносить зір на зоряне зимове небо і в холоді і голоді Києва зими 1942 року каже, що і в Італії немає такого теплого зоряного неба як в Україні... Адже Ольжич ніколи не переставав бути поетом; він жив так, як творив (згідно із поезіями його другої збірки „Вежі", 1940 р.). Отже, не було й зерна неправди в ньому.

Серед київського побутового „небуття" появляється державне світле твориво Українська Національна Рада, яка засвідчила можливість з'єднання конструктивних державотворчих сил із різних земель України — Сходу і Заходу. Ольжич ентузіяст цього великого почину, свідок і учасник кипучої всесторонньої Ради в Києві і по різних осередках України. Притому виявилися для Ґестапо і його московських тайних співробітників найбільш діяльні українські патріоти, після чого вже на переломі 1941/42 років почалися арешти і розстріли найкращих.

О. Ольжич виразно і послідовно вів протинімецьку лінію політики, простудіювавши заздалегідь „Майн Кампф" Гітлера й інші документи, тож не покладав політичних надій на жодних „визволителів". Натомість Ольжич вірив в українську людину і в її внутрішнє стремління до свободи. Тому то він відтворював це стремління усією своєю життєвою дією. У найбільш, здавалося б, безвихідних трагічних ситуаціях він поступав у згоді з українською героїчною духовістю, яка опромінювала покоління тих, які поставили собі девіз: „Збудуєш або загинеш". Однак, альтернативою смерти за ідеал Свободи було життя — боротьба і праця для здійснення держави української нації.

У 1943 році Ольжич перебуває в більшості у Львові, вже законспірований, та ворог — ґестапівець знаходить стежку для здійснення злочинного наступу. Ґестапо арештує Ольжича. Слідує транспорт закованого до концтабору в Саксенгавзені, в Прусії, на північ від Берліну. А тоді допити, муки, тяжкі і довгі тортури, які, однак, не зламали промовистої мовчанки, гідної справжнього націоналіста, а у фіналі — смерть, смерть у 37 років життя. Тіло спалено у крематорії табору. Залишився попіл, та він животворчий, бо силою великою стукає у серця живих, він вирощує нове пагіння — пагіння відродження України, а прапор не падає долі; він скликає до змагань, до бою, уже за самостійної української держави, до нового бою за українськість знівечених чи приспаних душ в Україні, де ворог — імперіялістична Москва залишила важкі і глибокі духові рани на українському тілі.

Пригадується погляд Ольжича на його портретах, фотографіях, де зафіксований він навіки: це зір людини, що не може скоритись, бо він вроджений лицар. Його зір пробивав мури фортеці зла — Саксенгавзену; його зір у найгірших смертельних муках тіла його проглядав дійсність і майбуття його рідної, назавжди улюбленої України. Він чесний, правдивий, із тим пронизливим гострим зором — домагається, щоб уже сучасники наші дали йому — Великому Олегові (як його між собою звали друзі) — змогу зорові його духовости пробити мури нового Саксенгавзену — національної несвідомости його земляків у сьогоденній Україні, а їх ще тьма — отих найнещасніших жертв панування московського молоха.

Нехай же розкриється перед ним безмежний степ України, засіяний тепер тяжкою індустрією, але ж це — рідний степ. Так, Ольжич сучасний. Його незнищенна духовість стоїть у тісному контексті із духовістю велетнів наших — Шевченка, Франка, Лесі Українки, Василя Стуса. А вони ж — навіки сучасні.

Відкриймо ж простір для Ольжичевого зору у всю Україну і у всю нашу східню і західню діяспору! Адже „Держава не твориться в будуччині, Держава будується нині..."

Недавно відбулася чергова зустріч директорів і вчителів шкіл українознавства в Чикаґо. Головними промовцями були проф. д-р Степан Самбірський, Леся Мудра та І. Іващенко. Всі вони відвідали Україну минулого літа і розповіли про свої цікаві враження з цієї поїздки.

Зустріч відкрила голова Товариства УУГ Віра Зельвак, яка привітала зібраних учителів та подала порядок дня. Першим виступив д-р С. Самбірський, колишній викладач гуманістичних наук в Люїз університеті в Чикаґо та іноземних мов у Міннесота університеті. Він — визначний громадський діяч, член багатьох наукових товариств, ветеран недільних радіопередач, які провадить зі своєю дружиною Люсею вже 44 роки. Всі слухачі радо чекали на їхню передачу, щоб почути цікаві вісті з громадського, політичного життя та всякі практичні поради. Д-р Самбірський дуже часто виступав з доповідями для вчителів шкіл українознавства і для української громади.

Україна очима туристів з Америки

Тим разом він розповів про свої враження від перебування в Україні. Подружжя Самбірські брали участь у Світовому з'їзді українців у Києві, в якому взяли участь 1,322 делегати: 447 із західньої діяспори, 333 зі східньої та 513 з України. Головна вулиця Києва Хрещатик була замаєна українськими прапорами, а через вулицю були простягнені транспаранти українських гетьманів і гасла зі Шевченкового „Кобзаря". Доповідач сказав, що делеґати висловлювали свої наболілі проблеми і нові погляди під основи молодої української демократичної суспільности України. На його думку, форум став початком демократичного устрою України, а перепоховання Патріярха Йосифа Сліпого у Львові — початком морального відродження суспільности по довгій большевицькій душевно-релігійній руїні. Понад один мільйон 250 тисяч прочан пройшли біля домовини Патріярха Йосифа і тим засвідчили своє релігійне відродження. Д-р С. Самбірський сказав, що участь православного Патріярха Мстислава та Президента Леоніда Кравчука в цій церковній маніфестації, були добрим „завдатком" на всецерковній і державній ниві. Подружжя Самбірські, будучи в Україні, робили заходи створити фундацію для однієї гімназії із маєтностей, які залишили його батьки, а тепер вони є власністю одного колгоспу. Тепер ідуть переговори, щоб цю фундацію остаточно затвердити. Після доповіді розвинулася дискусія, і доповідач радо відповідав на всі питання зацікавлених.

Другою доповідачкою була вчителька школи українознавства Товариства „Рідна Школа" Леся Мудра. Вона є активною членкою кількох громадських установ, м. ін., Золотого Хреста. Л. Мудра — авторка збірки поезій на релігійні теми для дітей і оповідання „Чари Миколаївської ночі", видане у Києві в 1993 році, яке напевне зацікавить молодих читачів. Влітку 1993 року Леся Мудра брала участь у з'їзді брідчан, до яких і вона належить. Була також на обласному з'їзді вчителів у Бродах, на якому виступала депутатка Верховної Ради у справах шкільництва Ірина Калинець. Головною темою з'їзду було „Відродження клясичної української педагогіки". А ось деякі теми, які були точками вчительських нарад : „Проблеми сучасної національної школи у навчанні та вихованні молодого покоління України" (доповідач З. Ольхова, директор школи в селі Ясенів), „Підготовка педагогічних кадрів для національ ної школи Брідщини в педагогічному училищі" (Люба Масунова, викладач педагогічного училища міста Броди). Вчительський з'їзд у Бродах передискутував ряд інших важливих питань, які є дуже болючі та вимагають швидкої зміни на краще в українському шкільництві в Україні. Під час учительського з'їзду співав дитячий хор з села Ясенів під проводом Петра Бабія. Діти співали пісні на слова Л. Мудрої. Це була велика і зворушлива несподіванка для неї. З нагоди поїздки в Україну Л. Мудра написала вірш „Тату, я їду до Бродів", який прочитала. Вірш був прийнятий її земляками ентузіястично. На закінчення виступу Л. Мудра показала цікаве відео зі з'їзду брідчан та альбоми із світлинами.

Останнім виступив інж. І. Іващенко, який також відвідав Україну зі своєю дружиною Наталею та донею. Він говорив про проблеми щоденного життя в Україні. На його думку, багато дечого можна б змінити на краще, коли б була краща організація та дисципліна людей, які працюють в різних ділянках громадського жит тя. Усюди тільки черги і черги та довгі години чекання за квитком на залізничних станціях, у ресторанах і т. п. Відносини працівників у бюрах для закордонних туристів повинні бути кращі та зручніші. Це ж вони також роблять рекляму Україні — добру або погану.

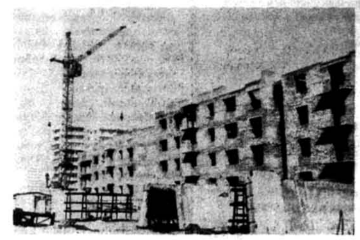
На закінчення вчительської зустрічі розвинулася загальна дискусія. Вчителі висловлювали жаль з приводу відсутности вчителів з України, крім Іващенко. У кожній українознавчій школі вчать вони, це є радісне і позитивне явище, але не дуже вони включаються в шкільно-громадське життя. Як й інші громадяни, прибулі з України, вони творять вже найновішу еміґрацію, яка всеціло повинна включатися в загальногромадське життя на поселеннях і спільно працювати з місцевою українською громадою для загального добра громади та України. На жаль, так воно ще не є. Ми повинні тепер творити одну сильну українську громадську одиницю і спільно розв'язувати шкільні та інші проблеми. Наші українознавчі школи, включно зі щоденною, заповнилися новоприбулими дітьми з України. Це витворило деякі проблеми, зв'язані з навчанням і вихованням дітей, і ці справи треба нам також спільно розв'язувати, головно з батьками і вчителями кожної школи для добра дітей і школи.

Надіємось, що так воно буде в майбутньому.

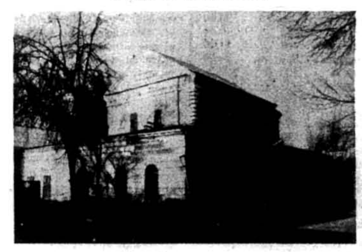
Віра Зельвак

Навчімось професіоналізму, виховаймо патріотів

Минуло півтора року від дня, коли десятки тисяч киян та гостей столиці України брали участь у церемонії відкриття Університету „Києво-Могилянська Академія". Сьогодні цю відроджену перлину нашої духовости розглядають як символ відродження України — адже саме тут готується її майбутня інтелектуальна еліта. Як відомо, всі завойовники України насамперед знищували мозок нашої нації. Особливі досягнення в цьому мав комуністичний режим — українсь ких інтелектуалів або винищували у в'язничних катівнях та таборах, або змушені були шукати порятунку по всьому світу, або терпіли дику наругу безпардонної цензури, що понівечила багатьом із них їхнє творче та й просто людське життя.

Майбутній гуртожиток.

Святодухівська церква.

А сьогодні, можливо як ніколи, Україна потребує свіжих сил, молодих таланців в економіці, політиці, юриспруденції, культурі, охороні навколишнього середовища. Та де тільки не треба їх, молодих, завзятих, високоосвічених патріотів нашої землі?

На виховання нової української еліти і спрямована діяльність Університету „Києво-Могилянська Академія". Нині біля 500 спудеїв з усіх реґіонів України навчаються в ньому економіки, соціології, політології, державного управління, філософії, культурології, історії, релігії, екології, радіоекології та радіобіології. З цього року ми почнемо гутувати військових психологів і соціологів, а також військових аташе. З 1995 року плянуємо відкрити правничий факультет.

Тисячі людей в Україні та в українській діяспорі підтримують наші зусилля, спрямовані на відродження славетної Києво-Могилянської Академії. Ми глибоко вдячні всім, хто своїми доброчинними внесками умож ливлює створення на базі давньої академії справді мо дерного, вивінуваного за найсучаснішими вимогами до високих шкіл університету. Особливо важливою для нас є допомога українців з Канади, ЗСА, Німеччини, Франції, Великобританії, Бельгії, Австралії. За гроші, що надійшли до нас від окремих людей та від різних українських організацій ми придбали прекрасну мовну ляболаторію, де наші спудеї сьогодні вивчають англійську, французь ку, німецьку, італійську, еспанську та інші іноземні мови. Також за ваші пожертви ми купили друкарню для Видавничого Дому „КМ Academia", лябораторію фізики, обладнання для геологічної лябораторії, музичний центр, три факс-машини, три факс-модеми, п'ять копіярок, 30 магнітофонів, три комп'ютерні навчальні кляси та багато іншої дрібнішої, але дуже потрібної нам техніки. Маємо ми і потужний комп'ютерний центр, за допомогою якого не лише модернізуємо систему управління та інформаційного забезпечення УКМА, але також єдині покищо в Україні здійснюємо зв'язок з університетами світу через канал Інтернет. Всього ж нині наш університет устаткований понад стома комп'ютерами Ай-Бі-Ем та Мекінтош. На суму близько 25,000 дол. закуплено літератури для університетської бібліотеки. Тисячі книжок прийшли до нас поштою як ваші подарунки. І за все це співробітники та спудеї УКМА глибоко вдячні вам, дорогі наші брати та сестри. Близько тисячі осіб з української діяспори стали членами Києво-Могилянського Братства, всі наші імена навічно занесені до Хвальної книги Києво-Могилянського Братства.

Сучасне технічне забезпечення функціонування уні верситету та перебігу навчального процесу допомагає нам здобувати визнання в світі. Сьогодні ми співпрацюємо приблизно з тридцятьма університетами в різних куточках світу. Чотирнадцять закордонних професорів тільки в цьому році навчають наших спудеїв. В УКМА відбулася нарада експертів ЮНЕСКО, яка високо оцінила наші навчальні пляни та програми, а також організацію навчального процесу. Наші професори взяли участь у понад 30-ох міжнародних наукових конференціях, представляючи українську науку світові. В УКМА було проведено вісім міжнародних наукових конференцій, (вони були присвячені вивченню духової спадщини Києво-Могилянської Академії; проблемам розвитку банківської справи в Україні; політичної, релігійної діяльности та творчости Петра Могили; філософському дороб ку Памфіла Юркевича; розвитку бібліотечної мережі в Україні; новим підходам до вивчення історії; проблемі зміни форм власности в Україні; проблемам екологічного захисту нашої землі), а також політологічна міжнародна студентська конференція. З нашими спів робітниками та спудеями зустрічалося багато видатних учених, політичних і культурних діячів як з України, так і з інших держав. Гостями УКМА були амбасадори ЗСА, Канади, Німеччини, Франції, Італії, Польщі, Південної Африки, Китаю, Японії і Словакії.

Це наші досягнення. Але є й чимало складних проблем. Одна з найпекучіших — наші спудеї на мають де жити. Ми винаймаємо кімнати в трьох різних гуртожитках, умови проживання й навчання в яких незадовільні. Проте в результаті піврічних переговорів з київ ською владою нам вдалося одержати в подарунок від міста недобудований гуртожиток на 600 місць, який ви бачити на фотографії. Зведено вже стіни чотирьох поверхів, ми повинні добудувати ще п'ять і виконати всі опоряджувальні роботи. І мусимо це зробити до 1-го вересня 1994 року. Звичайно, це вимагає величезних фондів: лише для завершення будівництва цього гуртожитку ми потребуємо сьогодні 26 біл. карбованців. Маємо ж лише 10 біл. карб. Ми сподіваємося все таки дістати ці гроші. Але постає питання про меблі, упорядкування гуртожитку, виконання інтер'єрів. Крім суто утилітарної мети, ми ставимо перед собою і виховну ціль: оформлення кожного з 9-ох поверхів хочемо здійснити, відобразивши життя українських громад в усьому світі. Ми хотіли б це оформити відповідно до тих умов і звичаїв, в яких живуть українці в різних державах. Фотографії, якісь речі, історичні довідки про конкретні громади, родини, про окермих осіб, про українські організації — все це не тільки прикрашало б гуртожиток, але й мало б велике виховне значення, розповідаючи про славну, хоч у багатьох моментах украй трагічну історію нашого народу. Імена всіх, хто зробить пожертву на цю ціль, будуть викарбувані на кожному поверсі. Фактично це, крім гуртожитку спудеїв УКМА, буде Музей Української Діяспори. А він нам дуже потрібний, бо матиме величезний патріотичний вплив на молоде покоління.

Отже ми оголошуємо збірку фондів та експонатів на Музей Української Діяспори, який міститиметься в гуртожитку для спудеїв Києво-Могилянської Академії.

На другій фотографії зображено Святодухівську церкву і будинок Галшки Гулевичівни, яка подарувала гроші й землю для заснування Києво-Могилянської Академії. Сьогодні ми реставруємо ці споруди з XVI століття і також потребуємо фінансової допомоги для відновлення величних і прекрасних пам'яток української культури. Імена всіх жертводавців будуть викарбувані на спеціяльній дошці на стіні Святодухівської церкви.

З пропозиціями можна звертатися: у ЗСА Vsevolod Onyshkevych, President, The Mohyla Academic Society, Inc., 77 Bayberry Rd., Princeton, N.J. 08540-7418, tel.: (609) 466-9386; fax: (609) 466-3634; у Канаді: Prof. Jaroslaw Rozumnyj, 801 Cambridge St., Winnipeg, Man., R3M 3G3 Canada; tel.: (204) 488-8693; fax: (204) 275-5781.

В'ячеслав Брюховецький
ректор Університету „Києво-Могилянська Академія".

ПРОБЛЕМА ЧИМРАЗ менших можливостей усунення та ліквідування сміття з великих міст починає бути чимраз більш докучливою. Тому міська управа Ню Йорку, дуже зацікавилася новою технологією малої італійської фірми для ліквідації сміття. Процес включає посічення сміття на дрібні кусочки, перепущення через проводи високої температури здавлення до велечини ледяних кубиків, а тоді запарюввання аж поки вони не виділятимуть ґазу, який можна буде спалювати для виробу електрики.

Поклін...

(Закінчення зі стор. 2)

середовищі на славу Богові і добро українського народу. Перед тобою стоять великі обов'язки супроти твого народу, України, віри і Церкви, твоїх сестер, там далеко в Україні, які як і ти, мають діти і так само, як ти, люблять своїх дітей.

В цей день схилімо голову перед Пречистою Дівою Матір'ю, що принесла нам на світ Бога і стала в обороні нашої страдальної Матері-України.

І прийшов уже час, та година, коли ми можемо віддати поклін Українській Матері з нашим вільним народом у вільній нашій землі, що сповнилися віщі Шевченкові слова:

...На оновленій землі
Врага не буде супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люди на землі.

Ділимося сумною вісткою, що у четвер 5-го травня 1994 р. у Ню Йорку на 82-му році життя відійшов у Вічність наш найдорожчий ВУЙКО

бл. п.

ЮРІЙ КРАВЕЦЬ

ПАНАХИДА — понеділок 9-го травня і вівторок 10-го травня 1994 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в середу 11-го травня о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, відтак на католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбурґ, Н. Й.

У глибокому смутку:
сестрінка — МАРІЯ НОСОВИЧ з мужем КАРПОМ
родина в Україні, ЗСА і Польщі.

П. Дзюба...

(Закінчення зі стор. 1)

ту саму Управу, за його внеском голосували всі присутні одноголосно. Вибрано Управу в такому складі: голова — Петро Дзюба, заступник голови — О. Скібіцький, секретар — Дмитро Пристай, касир — Марія Сверида, члени: Марія Ковальчук, інж. Петро Лещишин; Контрольна комісія: Андрій Яріш і Юрій Малоховський.

Предсідник — перевибраний голова подякував за довір'я і запевнив, що дальше буде працювати для УНСоюзу та попросив до слова заступника головного предсідника УНСоюзу д-ра Н. Олесницького, який в першу міру передав привіт від Головної Екзекутиви УНС і подякував за пророблену працю. Інформуючи про діяльність Союзу в цілості, сказав, що Округа має дев'ять відділів, які дали 65 членів, виконавши квоту на 93%.

До відділових організаторів Округи належать: П. Дзюба, Відділ 367-ий — сім нових членів, Н. Федорків, Від. 367-ий — три члени, С. Приймак, Від. 217-ий — 17 членів, Д. Пристай, Від. 43-ій — 18 членів, А. Скібіцький, Від. 285-ий — дев'ять членів, М. Сверида, Від. 316-ий і 343-ій — чотири члени. По одному членові придбали: М. Ковальчук, Від. 36-ий, М. Озарук, Від. 316, П. Семенюк, Від. 367-ий.

Д-р Н. Олесницький зложив всім щиру подяку за переведену організаційну працю. Д-р Н. Олесницький повідомив, що УНСоюз має 31 Округу і 369 відділів, що майно УНСоюзу зросло, а в загальному в минулому році приєднано 1,491 членів.

Відносно союзових видатків, виплачено в минулому році 1,019,228 дол. дивіденди членам, на стипендії студентам 118,000 дол., а на Церкви і молодечі організації 85,861 дол., Фонд Відродження України осягнув 420,274 дол., як також згадав, щоб студенти присилали аплікації, а Союз ніколи не відмовить. Удосконалюємо союзовий будинок, а на Союзівці збудували басейн, ремонтуємо будинки, а щодо видань, то висилаємо їх реґулярно. Д-р Олесницький закликав приєднувати членів, то є головне, а також представив, як постепенно змінюється ситуація. Його функція, як правника, переглянути статут і дещо змінити і достосувати до інших статутів. Відносно продажу грамот, то колись може дійти до того, що в майбутньому продавці поліс мусять бути професійними. З Рочестеру він має спомин, бо тут його вибрали заступником предсідника УНСоюзу.

Предсідник П. Дзюба відкрив дискусію, яка була обширна і цікава. Василь Іванців запитав про злуку двох Союзів, про календарі і поліси, О. Скібіцький рівнож про злуку, П. Лещишин про поліси й пенсійне забезпечення, Володимир Пилишенко, щоб Союз видав відзнаки про 100-ліття Союзу, В. Білан про союзові бюра.

На ті всі запити д-р Олесницький дав вичерпну відповідь та інформацію.

П. Дзюба й Іван Олексик вручили чек на 1,000 долярів від 367-го Відділу на Фонд Відродження України — УНС, за що д-р Олесницький зложив подяку в імені УНСоюзу.

Предсідник подякував за так змістовну доповідь, закрив збори і попросив присутніх на обід, який приготовила Христина Дзюба. Збори відбулися в культурній і товариській атмосфері, в присутності 41-го члена.

ПОВСТАНЦІ З РУАНДІЙСЬКОГО Патріотичного фронту обстрілюють з гармат Кіґалі, столицю країни. Місто охоплене пожежами. Миротворчі сили ООН допомагають решткам столичного населення залишити Кіґалі. У вівторок, 3-го травня, в танзанійському місті Аруша відбулася зустріч урядової делеґації Руанди з членами проводу руандійського Патріотичного фронту. Посередником в цьому першому після початку кровопролиття діялозі між традиційно ворогуючими племенами був президент Танзанії Алі Гассан Мвіньї. Згідно з офіційними даними, жертвами міжетнічного конфлікту в Руанді вже стали понад 100,000 осіб, а понад 500,000 змушені були рятуватися втечею у сусідні країни.

„Ми маємо..."

(Закінчення зі стор. 1)

там наші підприємці та товариства дають цю фінансову підставу.

— Чи замало маєте платних оголошень, чи взагалі важко вам найти спонзорів?

— Саме в тому і наша проблема. Надто мало спонзорів, надто мало платних оголошень. Американські фірми не зацікавлені, а українські уважають, що їм це не варто робити. А тим часом ми знаємо, хоча б на підставі постійного оцінювання програм статистикою, що кількість наших глядачів збільшується. На підставі офіційної статистики Нілсена, 165,000 родин оглядало нашу програму більше як три рази.

Ми знаємо, що сьогодні телевізійна програма притягає, зокрема, молодих глядачів, — ми ж самі виховані на телевізії. Саме тому ми розпочали цю програму з думкою, що це найкращий шлях до молодих людей, промовити до них, заохотити чи розреклямувати що треба. Але як досі, надто мало тим користується наших організацій чи підприємств. Ми знайшли спонзорів серед українських кредитівок, постійним спонзором є крамниця м'ясних виробів Бачинського, але все це мало в порівнянні, наприклад, з реклямою, яку дістає програма в Торонто. Якось в ЗСА ще не навчилися, що добрий „маркетінґ" може промовити до глядачів і здобути покупців. А наші товариства могли б більше також здобути, проголошуючи свої імпрези чи програми праці і це за малу відносно оплату.

— Поясніть, як ви працюєте, складаючи тижневу програму.

— Ми маємо тут в хаті малу студію, до якої дістаємо матеріял з Торонто. Звичайно монтуємо програму в четвер на суботу з тим, що пересічно дві — три її частини — це вістки з України, які пересилає телебачення ч. 1 з Києва, одна частина вісток з Торонто, а одна з нашого терену. Але все це щоб відповідно оформити, підготовити до програми, забирає дуже багато часу та зусилля. Заповідає О. Щурик з Торонто, яка давніше також працювала у „Світогляді", а ми тут вже маємо заповідачів до своєї програми.

— Значить, підготовити цю одну годину на тиждень — не є легка справа.

— Ніяк воно не є легко. Для прикладу скажемо, що одна хвилина нашої програми вимагає принайменше одну і пів години підготови. Пригадуєте недавні відвідини Президента Леоніда Кравчука в Ню Йорку? Щоб показати коротко ці відвідини на нашій програмі, три особи працювали два дні над тим, а одна — ще додатковий день. Бо мусите знати, що найлегша частина — це накрутити подію на стрічку, але відтак це оформити, підготовити, вимагає довгих, довгих годин.

— Справді, можна подивляти вас — скільки часу та енерґії вкладаєте у „Контакт". Чи маєте принаймні вдоволення з цієї праці?

— Вдоволення то ми маємо, але тут треба більше. Ми знаємо, що наша програма встановила шлях до молодшого українського покоління, але щоб його втримати, ми потребуємо доконче фондів. Як довго зможемо ще втриматися як дефіцитове підприємство, коли не будемо мати більше підтримки наших установ, підприємства чи навіть поодиноких осіб? А при тому ми добре знаємо, що телевізія — це один з певних модерних засобів, що промовляє до публіки і це переконливо.

— Чи ви не думали впровадити до вашої програми так потрібних і цікавих дискусій „круглого стола", в яких брали б участь наші передові люди з різних професій та ділянок життя? Це було б дуже корисним вкладом у програму.

— Розуміється, що ми про це вже довго думаємо, але знову ввести таку програму вимагає людей, засобів, часу і грошей. Але, може, однак, ним це вдасться зробити продовжувати нашу програму?

Чи здають собі наші глядачі справу, що коли б її не стало, то з нею не стало б також так потрібного тут плекання розмовної української мови серед молодших поколінь?